

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський національний аграрний університет
Освітня програма	37229 Ветеринарна медицина
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	211 Ветеринарна медицина

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

17.12.2020 р.

Справа № 0634/АС-20

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 21 "Ветеринарна медицина" у складі:

Ольга Якубчак – головуючий,
Бергілевич Олександра Миколаївна,
Гавриленко Олена Сергіївна,
Ковальчук Ірина Іванівна,
Рубленко Сергій Васильович,
Соколюк Василь Мінович,

за участі запрошених осіб:

Рубленко Ірина Олександрівна – керівник експертної групи,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Сумський національний аграрний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37229
Назва ОП	Ветеринарна медицина
Галузь знань	21 Ветеринарна медицина
Спеціальність	211 Ветеринарна медицина
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 6, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування GER

У цьому розділі GER надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо GER змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (GER)

Рівень В

Обґрунтування GER

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Освітньо-наукова програма має чітко сформульовані цілі, які цілком узгоджуються зі стратегічними цілями розвитку Сумського НАУ. При формулюванні цілей та програмних результатів навчання було враховано досвід та потреби у забезпеченні НПП власних кафедр, інших наукових закладів, регіональний контекст, а також досвід аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм, виробників. Позитивною стороною є тісна співпраця з роботодавцями, випускниками. Вагомим аспектом ОНП є наявність іноземних аспірантів. Міжнародне визнання наукових результатів університету та їх трансфер у виробництво підтверджується наявністю іноземних аспірантів, забезпечення навчання у умовах виробництва, надання роботодавцями сучасного технічного обладнання (Іноваційний модуль) та можливості проведення і впровадження наукових досліджень в закладах, діяльність яких пов'язана з ветеринарною медициною.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

До розробки ОНП Ветеринарна медицина представники ради молодих вчених вносили пропозиції щодо коригування змісту педагогічної практики та необхідності врахування результатів наукових досліджень аспірантів під час перегляду змісту фахових дисциплін. До складу проектної групи включено здобувачів вищої освіти, які навчаються на ОНП Ветеринарна медицина. Участь у перегляді ОНП підтверджено випускниками ФВМ, що навчалися в аспірантурі, за їх пропозиціями збільшено кількість практичних занять із фахових дисциплін; надані позитивні рецензії на ОНП.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Цілі ОНП Ветеринарна медицина було сформовано із урахуванням потреби у висококваліфікованих фахівцях ветеринарної медицини, які здатні успішно працювати в якості науково-педагогічних працівників на факультеті СНАУ, бізнес-структурах, науково-дослідних установах, агропідприємствах Сумської та інших областей. Тенденція розвитку спеціальності та ринку праці відображається у підготовці здобувачів. ОНП передбачає отримання комплексних знань та професійну практику на базі лабораторій СНАУ, співпраці з роботодавцями. Урахування тенденцій розвитку спеціальності у контексті професійної та наукової діяльності підтверджується наявністю публікацій у Web of Science, Scopus, фаховому віснику як здобувачів ОНП так і НПП, які задіяні у реалізації ОНП. Під час розробки ОНП було враховано досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Стандарт вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 211 Ветеринарна медицина відсутній. Здобувачі 2017- 2020 років навчаються на даний час за ОНП; закладом затверджені навчальні плани підготовки доктора філософії за 2016-2020 рр; роботодавці підтверджують свою зацікавленість та потребу у випускниках ОНП та володіння ними сучасними знаннями і уміннями, необхідними як для виконання науково-дослідницької та і професійної діяльності за спеціальністю «Ветеринарна медицина». Освітньо-наукова програма розроблена відповідно Постанові КМУ від 23.03.2016 р. № 261, а програмні результати навчання та компетентності узгоджено з відповідними дескрипторами НРК.закладом затверджені навчальні плани підготовки доктора філософії за 2016-2020 рр; роботодавці підтверджують свою зацікавленість та потребу у випускниках ОНП та володіння ними сучасними знаннями і уміннями, необхідними як для виконання науково-дослідницької та і професійної діяльності за спеціальністю «Ветеринарна медицина». Освітньо-наукова програма розроблена відповідно Постанові КМУ від 23.03.2016 р. № 261, а програмні результати навчання та компетентності узгоджено з відповідними дескрипторами НРК.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг освітньої складової ОНП складає 57 кредитів ЄКТС: 15 кред. з яких вибіркові дисципліни, по 4 – «Іноземна мова за професійним спрямуванням» та «Філософія науки», по 3 – «Сучасні інформаційні технології у науковій діяльності», «Комунікації в науковому середовищі», «Методологія проведення наукових досліджень», «Дослід у ветеринарній медицині», «Моделювання та планування наукового експерименту», «Реєстрація прав інтелектуальної власності», «Організація і методика проведення навчальних занять», «Організація підготовки наукових публікацій» та «Методика підготовки наукових праць іноземною мовою». Обсяг освітньо-наукової програми Ветеринарна медицина відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для СВО Доктор філософії.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Освітньо-наукова програма Ветеринарна медицина містить освітню та наукову складову. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає здійснення власних наукових досліджень під керівництвом наукового керівника з відповідним оформленням одержаних результатів у вигляді дисертації. Освітня складова передбачає 57 кредитів ЄКТС, з яких 42 кредити ЄКТС – обов'язкові навчальні дисципліни. У ОНП 15 кредитів ЄКТС передбачено на дисципліни професійної підготовки, вони є вибірковими. Програмні результати навчання забезпечуються обов'язковими та вибірковими навчальними дисциплінами. Усі обов'язкові навчальні дисципліни викладаються у потоці з іншими спеціальностями СВО Доктор філософії. У робочих програмах відсутня інформація щодо того, яка роль навчальної дисципліни у формуванні програмних компетентностей та результатів навчання передбачених ОНП Ветеринарна медицина. Іноземні здобувачі ОНП недостатньо володіють українською мовою, хоча програмні результати навчання (ПРН 1) передбачають вільне володіння державною мовою на достатньому, для професійного представлення результатів наукових досліджень.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Зміст наукової складової ОНП «Ветеринарна медицина» відповідає предметній області спеціальності 211 Ветеринарна медицина. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає здійснення власних наукових досліджень під керівництвом одного або двох наукових керівників із відповідним оформленням одержаних результатів у вигляді дисертації. Зміст окремих освітніх компонентів ОНП відповідає предметній області спеціальності Ветеринарна медицина та передбачає вивчення фундаментальних та прикладних наук спеціальності «Ветеринарна медицина». Програмні результати навчання передбачають вміння проводити критичний аналіз, оцінку і синтез наукових положень та ідей щодо ветеринарної медицини; досвід спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю та у сфері наукової та професійної діяльності за спеціальністю; проводити професійну інтерпретацію отриманих результатів досліджень тощо.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Вибір навчальних дисциплін здійснюється у відповідності з Положенням про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору студентів. Перелік вибіркових дисциплін для здобувачів ОНП затверджується навчальним планом для відповідного року набору та може бути доповнений упродовж навчального року. Здобувачі вищої освіти обирають навчальні дисципліни з урахуванням рекомендацій наукових керівників та шляхом обговорення між собою. Після вибору пишуть заяви у відділ аспірантури та докторантури. На сайті оприлюднено анотації та робочі програми лише окремих вибіркових навчальних дисциплін, що є недостатнім для інформування здобувачів вищої освіти ОНП.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Практична підготовка передбачена у ОНП і полягає у можливості здобуття ПРН в умовах навчально-наукових і науково-дослідних лабораторіях ФВМ та ННВК СНАУ. Підготовка здобувачів включає обов'язкову ОК «Організація і методика проведення навчальних занять» і практичну складову ОК «Педагогічна практика», яка складає 4 кредити ЄКТС. Базою педагогічної практики є СНАУ. Здобувачами вищої освіти проводяться відкриті заняття для студентів ФВМ за тематикою їх наукових досліджень та подальше їх обговорення на засіданнях кафедр. У робочій програмі

педагогічної практики не зазначено, як у підсумковій оцінці за практику враховуються результати проведення відкритих занять аспірантами для студентів факультету ветеринарної медицини. Розроблено Положення про педагогічну практику здобувачів ступеня доктор філософії у СНАУ.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Аспіранти мають можливість для опанування соціальних навичок: поєднання академічних та фахових вимог ОНП дозволяє сформувавши у аспірантів уміння обґрунтовувати вирішення проблем у галузі «Ветеринарної медицини», планувати та проводити дослідження, використовуючи сучасну методологію досліджень, критично аналізувати дослідницькі проекти, співпрацювати з іншими дослідниками, передавати професійні знання під час «Педагогічної практики». У програмі ОНП присутні освітні компоненти, що забезпечують отримання відповідних загальних компетентностей, формують soft skills, для особистого розвитку здобувачів вищої освіти.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Обсяг освітньої програми та освітніх компонентів відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання. Здобувачі ОНП не перезевантажені самостійною роботою. Індивідуальна освітня траєкторія здобувача представлена вибірковими дисциплінами – 15 кредитів (26,3 %). Обов'язкові дисципліни представлені дисциплінами (Методологія проведення досліджень, досвід у ветеринарній медицині, моделювання та планування наукового експерименту, реєстрація прав інтелектуальної власності, Управління науковими проектами, Організація і методика проведення навчальних занять, Іноземна мова за професійним спрямуванням тощо). Навантаження за ОК навчання становить 57 кредитів ЄКТС, на самостійну роботу припадає 38,5%.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Не проводиться.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання на ОНП зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та знаходяться у відкритому доступі на офіційному сайті закладу у вкладці «Вступнику». Проте необхідно розмістити на сайті ЗВО Правила прийому на навчання за ОНП англійською мовою, оскільки ЗВО зазначає, що "Цільовою відмінністю ОНП є її орієнтація на підготовку висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на міжнародному ринку праці, що підтверджується попитом на вступ до аспірантури СНАУ громадян іноземних держав, зокрема Китаю та Гани." В критерії з ЗВО зазначає, що програма оприлюднена але лише українською мовою. Як студенти-іноземці обирають керівників та знайомлять з напрямками наукових керівників для вибору тем наукових робіт? На якій мові йде навчання цих студентів? Як визнаються дипломи (магістра) таких студентів, отримані в їх країнах для вступу?

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Програми вступних фахових випробувань оприлюднено. Інформацію викладено в цілому у достатньому обсязі. Вступники до аспірантури складають вступні іспити зі спеціальної дисципліни, з іноземної мови (англійська, німецька, французька) та іспиту з основ наукових досліджень у формі співбесіди. Програма вступного іспиту зі спеціальності включає в себе такі розділи як: ветеринарна фармакологія та токсикологія; паразитологія та інвазійні хвороби; нормальна та патологічна фізіологія; епізоотологія та інфекційні хвороби; ветеринарне акушерство; внутрішні хвороби тварин; хірургія. Вступний іспит з іноземної мови відповідає рівню В2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Якщо вступник підтвердив свій рівень знань з іноземної мови наявністю міжнародних сертифікатів з іноземної мови рівнів С1 – С2, то він автоматично звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу враховуються додаткові бали за академічні досягнення. Програма вступних випробувань для вступників оприлюднена лише українською мовою, тому незрозуміло, як

студенти-іноземці обирають керівників та знайомляться із напрямками наукових керівників для вибору тем наукових робіт? Не до кінця зрозуміла мова навчання іноземних студентів та визнання диплому (магістра) таких студентів, отримані в їх країнах для вступу.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Визнання результатів навчання отриманих в інших ЗВО регламентуються документами: положенням про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ та положенням про реалізацію права студентів Сумського НАУ на академічну мобільність. Визнання результатів навчання іншого ЗВО здійснюється з використанням європейської системи трансферу та накопичення кредитів ECTS або з використанням системи оцінювання навчальних здобутків. Здобувачі за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» ознайомлені з правилами визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила визнання результатів навчання, отриманих під час неформальної освіти регламентуються Положенням про порядок визнання в Сумському національному аграрному університеті результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Здобувачі недостатньо проінформовані про неформальну освіту та про її можливості. Фактів звернень щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, серед здобувачів наукового ступеня Доктор філософії за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» не зафіксовано.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Форми та методи навчання, які використовуються аспірантами, викладачами ОНП сприяють досягненню цілей та програмних результатів ОНП і відповідають програмному забезпеченню закладу, що підтверджується підготовкою здобувачів, їх готовністю до проведення захисту своїх наукових праць. Студентоцентрикований підхід, наявність вільного вибору здобувачами та викладачами методів навчання і викладання заявлених цілей підтверджує принцип *fitnes for purpose*. На ОНП присутні інформаційно-технічні засоби, які застосовуються для перевірки тез, статей, дисертаційних робіт аспірантів та їх керівників. Дотримуються на даній ОНП академічної свободи, що підтверджують аспіранти своїм вільним вибором тем на напрямків досліджень, викладачі – використання впроваджуючого матеріалу у системі навчального процесу. Кодекс академічної доброчесності, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ, методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності (впроваджується Американськими Радами з міжнародної освіти), «Пам'ятка для магістрів та аспірантів СНАУ Алгоритм дій». Інформація про освітні компоненти програми є зрозумілою та доступною.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Учасникам ОНП надаються анотації або робочі програми навчальних дисциплін (силабуси), які наповнені інформацією щодо цілей та змісту, результатів навчання, з акцентуванням уваги про дослідницьку діяльність під час навчання. У робочих програмах відсутня інформація щодо того, яка роль навчальної дисципліни у формуванні програмних компетентностей та результатів навчання передбачених ОНП Ветеринарна медицина, а ця інформація наведена у таблиці ОНП - Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами. На сайті оприлюднено анотації та робочі програми лише окремих вибіркового навчальних дисциплін, що є недостатнім для інформування здобувачів вищої освіти ОНП. У робочих програмах навчальних дисциплін (силабусів) ЕГ відзначено відсутність інформації щодо розподілу балів за окремими видами у робіт для дисциплін: Філософія науки, Мікробіологія, вірусологія, епізоотологія, інфекційні хвороби, Ветеринарно-клінічна фармакологія та токсикологія.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньо-наукової програми, відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей висвітлено у кожній робочій програмі навчальної дисципліни та підтверджено здобувачами і

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Педагогічні, науково-педагогічні оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі шляхом участі у вітчизняних та міжнародних конференціях, участь у міжнародних проектах, симпозіумах, наявністю публікацій у Web of Science, Scopus, фахових вісниках, участь у науково-дослідній роботі згідно тематичного плану МОН України, наявність сертифікатів та дипломів, що підтверджують рівень знання англійської мови наступними викладачами. Наказ на мову викладання для іноземних громадян ОНП наявний.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Інтернаціоналізаційна діяльність закладу базується на співробітництві СНАУ із зарубіжними партнерами: наявність договорів про співробітництва із закордонними партнерами з понад 25 країн (більше 90 договорів з освітніми та науковими установами) надають можливість аспірантам та викладачам проходити наукове стажування за напрямком своїх досліджень, публікування результатів своїх наукових досліджень у журналах, які індексуються в Scopus, Web of Science, інших міжнародних та вітчизняних професійних виданнях; дотримуються та реалізують права на академічну мобільність. Діє запроваджена програма підготовки докторів філософії, спільно з Хенанським інститутом науки та технології, що передбачає підготовку дисертаційного дослідження на базі ХІНТ та СНАУ, що підтверджено іноземними здобувачами, їх задоволенням ОНП. Іноземні студенти майже не розмовляють українською мовою, але навчання на ОНП для них проводиться англійською. Проте відсутні робочі програми та інші документи, зокрема, і ОНП англійською мовою.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна добросовісність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Порядок здійснення контрольних заходів регламентовано Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ (2015 р). Форми контрольних заходів із освітніх компонентів наведено у освітньо-науковій програмі та навчальному плані здобувачів вищої освіти відповідного року набору. Семестровий контроль з освітніх компонентів ОНП проводиться у формі екзамену або заліку в обсязі навчального матеріалу, який визначено робочою програмою навчальної дисципліни, в терміни, встановлені графіком навчального процесу у навчальному плані. Підтверджено практику інформування про форми контрольних заходів та критерії оцінювання на першому занятті з навчальної дисципліни. Робочі програми освітніх компонентів на 2020-2021 навчальний рік оприлюднені на сайті СНАУ та є доступними для ознайомлення усім зацікавленим учасникам освітнього процесу. У робочих програмах навчальних дисциплін (силабусів) ЕГ відзначено відсутність інформації щодо розподілу балів за окремими видами у робіт для дисциплін: Філософія науки, Мікробіологія, вірусологія, епізоотологія, інфекційні хвороби, Ветеринарно-клінічна фармакологія та токсикологія. Також у робочій програмі Педагогічної практики не зазначено, як у підсумковій оцінці за практику враховуються результати проведення відкритих занять аспірантами для студентів факультету ветеринарної медицини. Проміжна атестація здійснюється шляхом заслуховування аспірантів на засіданнях відповідних кафедр, де вони доповідають про результати наукової роботи за звітний період. Наявність певних розбіжностей в словах аспірантів щодо періодичності звітування (раз/двічі на рік) та процедури (заслуховування звітів на засіданні кафедри / вченої ради факультету). За попереднім запитом ЕГ було надано для ознайомлення кілька індивідуальних планів підготовки аспіранта та звіти. Звіти за рік навчання, містять рекомендації кафедри щодо затвердження роботи аспіранта, номер протоколу та дату засідання. Зразки документів для здобувачів вищої освіти СВО Доктор філософії представлено на сайті університету.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Стандарт вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 211 Ветеринарна медицина відсутній. Освітньо-науковою програмою передбачено, що атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічної презентації результатів досліджень у вигляді дисертаційної роботи доктора філософії за умови виконання аспірантом його індивідуального навчального плану. У закладі вищої освіти розроблено тимчасове Положення про порядок атестації здобувачів ступеня доктора філософії у СНАУ (30.08.2020 р.) Також на сайті СНАУ у вкладці Аспірантура наявна нормативно-правова база щодо атестації здобувачів вищої освіти СВО Доктор філософії (накази МОН, постанови КМУ) Зокрема, у СНАУ наявні можливості для формування одноразових

спеціалізованих вчених рад по захисту дисертацій здобувачів вищої освіти ОНП Ветеринарна медицина. Інформація про перспективи формування одноразових спеціалізованих вчених рад надана за попереднім запитом ЕГ.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Порядок здійснення контрольних заходів та порядок оскарження їх результатів регламентовано Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ. Випадків наявності академічної заборгованості у аспірантів не встановлено, також відсутні випадки відрахування здобувачів ОНП за невиконання індивідуального навчального плану. Випадків оскарження результатів іспитів чи заліків, результатів проміжної атестації та конфліктних ситуацій щодо незгоди з оцінкою під час реалізації освітньо-наукової програми не виникало. Здобувачі ознайомлені з процедурою у разі виникнення конфліктних ситуацій стосовно їх необ'єктивної оцінки. Для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в СНАУ функціонує комісія з академічної етики.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

У ЗВО процедури дотримання академічної доброчесності урегульовані наступними документами: Кодекс академічної доброчесності СНАУ, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в СНАУ, Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ, Кодекс академічної етики, Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. На сайті наявний чіткий алгоритм дій для аспірантів - як перевірити свою наукову роботу на унікальність. З приводу перевірки наукових текстів здобувачі вищої освіти звертаються до заступника декана з наукової роботи. Для забезпечення належного рівня наукових робіт, що виконуються в СНАУ, використовуються технічні засоби їх перевірки на наявність плагіату. Здобувачі вищої освіти та викладачі ознайомлені з процедурами дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу. В університеті проводяться заходи щодо популяризації академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти університету. Навчальною дисципліною «Організація підготовки наукових публікацій» передбачено опрацювання матеріалу щодо етики наукових публікацій, академічної доброчесності та відповідальності. На сайті СНАУ наявна інформаційна сторінка, на якій можна ознайомитися з поняттям академічної доброчесності, наявні корисні посилання. Представники студентського самоврядування проводять анонімні опитування серед студентів для виявлення фактів порушення академічної доброчесності в СНАУ, серед аспірантів подібні опитування не проводилися. За період реалізації освітньо-наукової програми «Ветеринарна медицина» не було зафіксовано конфліктних ситуацій. Здобувачі вищої освіти недостатньо проінформовані та надали суперечливу інформацію щодо процедури перевірки результатів наукових досліджень у комісії з питань біоетики.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Академічна та професійна кваліфікація викладачів, які забезпечують реалізацію ОНП, відповідає вимогам та забезпечує досягнення визначених цілей та програмних результатів навчання. До викладання залучені викладачі з науковим ступенем та вченим званням, які постійно підвищують свій рівень знань беручи участь в стажуваннях в наукових та освітньо-наукових установах та виробничих підприємствах, як в Україні, так і за кордоном. Професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОНП підтверджується наявністю за останні п'ять років публікацій у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus та (або) Web of Science. Більшість викладачів даної програми вільно володіють англійською мовою, що підтверджується наявністю сертифікатів та дипломів.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Конкурсний добір викладачів регулюється Положенням про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів). Порядок проведення конкурсного добору є чітко сформульованим, процедура є зрозумілою. Критерії відбору, які сформульовані у положенні достатні для визначення фаховості та рівня кваліфікації, зокрема враховується науковий ступінь та/або вчене звання відповідно до профілю кафедри та стаж роботи на посадах науково-педагогічних

працівників, а також наявність навчально-методичних праць, опублікованих у фахових виданнях впродовж трьох останніх років, з яких не менше однієї опублікованої у виданні, що індексується в наукометричних базах Scopus та Web of Science. У ЗВО створена конкурсна комісія, яка регулює проведення конкурсного відбору науково-педагогічних працівників, вчасно організовує розміщення оголошень про проведення конкурсу на науково-педагогічні посади на офіційному сайті університету, забезпечує своєчасний розгляд поданих кандидатами документів.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

ЗВО залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу. Роботодавцями проводяться семінари, круглі столи, конференції, соціальні заходи як для здобувачів так і для науково-педагогічних працівників та безпосередньо забезпечується і база для проведення наукових досліджень. Тісна співпраця СНАУ з Хенанським інститутом науки та технологій (Китай) створила можливість для спільних наукових досліджень та обміну аспірантами.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

СНАУ залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, для реалізації освітньо-наукової програми. Роботодавці на зустрічі надали інформацію, що їх фахівці проводили лекції та практичні заняття, але недостатнім є матеріальне заохочення такої діяльності. ЗВО було проведено низку семінарів, лекцій, а саме: з 31 жовтня по 1 листопада 2019 року в рамках спільного проекту за фінансової підтримки Чеського агентства розвитку відбувся міжнародний семінар про якість публікації наукових досліджень, наукової роботи, а також про принципи наукометрії, проведено відкриті лекції «Проект технічної допомоги «Підвищення обізнаності про африканську чуму свиней в Україні: II етап»».

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

В ЗВО створено належні умови які сприяють професійному розвитку викладачів як через підвищення кваліфікації, так і через стажування, конференції, тренінги тощо. Професійний розвиток викладачів регламентується Положенням про організацію та проведення підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників. У ЗВО функціонує внутрішня система підвищення кваліфікації в Центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації СНАУ та в Центрі підготовки кандидатів до участі у незалежному міжнародному тестуванні щодо оцінювання рівня володіння діловою англійською мовою (Pearson) та функціонують курси англійської мови, для удосконалення рівня володіння мовою як викладачами так і аспірантами.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Нормативні документи, які регулюють стимулювання підвищення фаховості та викладацької майстерності науково-педагогічних працівників у СНАУ є Статут університету, Положення про організацію та проведення підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників, Колективний договір зі змінами. Згідно цих документів за досягнення у науковій сфері встановлено показники і розміри надбавок до заробітної плати. Підтверджено реальність дій ЗВО щодо стимулювання розвитку викладацької майстерності, наприклад, було зазначено про наявність надбавки в розмірі 10% від посадового окладу за знання та використання в роботі іноземної мови (за умов наявності сертифікату не нижче рівня B2). Наявна система преміювань за публікації у періодичних виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus та (або) Web of Science. Розроблено відповідне Положення. За результатами діяльності викладачів створюється рейтинг викладачів університету в якому оцінюється виконана навчальна, наукова, методична та організаційно-виховна робота кожного викладача, однак рейтинг викладачів факультету «Ветеринарна медицина» не оприлюднено. Позитивною практикою є врахування рівня викладацької майстерності, який оцінюється здобувачами під час анонімного опитування після кожної пройденої дисципліни.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень B

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень B

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Фінансові та матеріально-технічні ресурси є достатніми для реалізації ОНП «Ветеринарна медицина». Освітній процес здійснюється в умовах навчальних аудиторій і лабораторій кафедр, які оснащені сучасним обладнанням. Підготовка здобувачів вищої освіти СВО Доктор філософії здійснюється на 6 кафедрах факультету ветеринарної медицини, кожна з яких має навчальні, навчально-наукові лабораторії, а також в умовах навчально-наукової виробничої клініки ФВМ. Наявні сертифіковані лабораторії, а саме: лабораторія інноваційних технологій і безпеки та якості продуктів тваринництва, навчально-наукова лабораторія «Ветеринарна фармація» (сумісно з ТОВ Бровафарма). Безперечною перевагою для реалізації ОНП є наявність унікальної лабораторії електронної

мікроскопії, на базі якої проводяться курси для підготовки аспірантів до роботи з електронним мікроскопом. Також аспіранти мають можливість, за потреби, проводити дослідження в умовах міжфакультетської лабораторії екології, навчально-наукової лабораторії ПЛР-діагностики, міжкафедральної лабораторії бджільництва. На факультеті ветеринарної медицини СНАУ встановлено модуль Hog Slat, який дозволяє ознайомитися з сучасними технологіями вирощування свиней, дотриманням вимог біобезпеки. Під час реалізації освітнього процесу у аспірантів є можливість працювати з програмним забезпеченням компанії Interniche «Лікарі проти експерименту на тваринах», а також з програмним забезпеченням для управління молочною фермою «Uniform Agri». Перевагою ОНП є можливість для аспірантів стажуватися та здійснювати наукові дослідження в умовах філій кафедр факультету ветеринарної медицини СНАУ: ТОВ Бровафарма, ветеринарний центр «Хелз», Інститут ветеринарної медицини НААНУ, Сумська регіональна державна лабораторія державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. У СНАУ наявна значна за обсягом наукова бібліотека з читальним залом, електронним каталогом наукових та навчально-методичних видань. Електронний репозитарій СНАУ наповнений науковими працями, підручниками, навчальними посібниками, навчально-методичними матеріалами тощо. Розділ Дисертації та автореферати містить останні надходження за 2016 р. Наявний безкоштовний доступ для аспірантів та науково-педагогічних працівників до наукометричних баз Web of Science та Scopus. ЕГ надано інформацію про навчально-методичне забезпечення для здобувачів вищої освіти ОНП Ветеринарна медицина. Аналіз наданої інформації та перегляд методичного забезпечення в робочих програмах навчальних дисциплін дозволяє констатувати, що переважна більшість матеріалів розроблені до запровадження ОНП Ветеринарна медицина.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Доступ до усіх об'єктів інфраструктури факультету ветеринарної медицини, фондів бібліотеки та електронних ресурсів є безоплатним та надається усім зацікавленим учасникам освітнього процесу. Для отримання дозволу для роботи у спеціалізованих лабораторіях аспіранти звертаються до завідувачів лабораторій. Здобувачами вищої освіти мають можливість відпрацьовувати методики та проводити власні наукові дослідження в умовах лабораторій СНАУ.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

На кожній кафедрі облаштовані робочі місця для аспірантів, також на факультеті ветеринарної медицини наявні дві аспірантські кімнати, в яких є комп'ютерне обладнання і доступ до інтернету. В університеті наявний медичний пункт, комбінат громадського харчування, кафе та їдальня, буфети у корпусах. Також є чотири гуртожитки, два стадіони, майданчики для літніх видів спорту, оздоровчо-відновлювальний центр, зала для настільного тенісу, траса для змагань із біатлону. Аспіранти мають можливість займатися у спортивних секціях, приймати участь у художній самодіяльності, у роботі творчої креатив-студії. На території університету розташована діюча православна церква ім. Св. Валентини. Гуртожитки надаються усім охочим і, при розмові з аспірантами, це було підтверджено. Здобувачі вищої освіти задоволені умовами проживання у гуртожитку. Здобувачам вищої освіти проводиться інструктаж з правил безпеки щодо роботи в лабораторіях та правил поведінки з тваринами.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Відзначено тісну співпрацю та постійне спілкування аспірантів з їх науковими керівниками, яке не обмежується лише науковим керівництвом, а стосується усіх аспектів освітньої діяльності. Аспіранти також підтвердили, що мають можливість отримати консультації щодо своїх наукових інтересів у науково-педагогічних працівників кафедр ФВМ. Також аспіранти відзначили постійну та досить ефективну інформаційну підтримку зі сторони відділу аспірантури та доктрантури та деканату ФВМ. Для здобувачів вищої освіти на сайті закладу вищої освіти у вільному доступі і вкладниці Аспірантура є інформація для аспірантів. Також на сайті є інформація щодо організації освітнього процесу, фінансових питань, профспілки студентів та аспірантів, органів студентського самоврядування, бібліотеки, інформаційних ресурсів, дозвілля, психологічної служби тощо. На сайті наявний інформаційний портал для здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників університету з досить корисним функціоналом. Здобувачів вищої освіти ОНП «Ветеринарна медицина» задовольняє рівень освітньої, консультативної та соціальної підтримки.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

За даною ОНП не навчаються здобувачі вищої освіти із обмеженими можливостями. Наявний безперешкодний доступ на територію університету до усіх корпусів та пандуси. У закладі практикується індивідуальний супровід осіб з обмеженими фізичними можливостями. Умови навчання регламентуються Положенням про організацію інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами в СНАУ (2018 р.)

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У СНАУ наявна обширна нормативна база, що регламентує політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій в університеті. Кодекс академічної етики, Антикорупційна програма (2020 р.), Положення про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації у СНАУ тощо. Усі документи оприлюднено на сайті СНАУ та є загальнодоступними. При виникненні конфліктних ситуацій учасники освітнього процесу можуть звернутися до Комісії з академічної етики із заявою та супровідними документами, що підтверджують виникнення

суперечностей. Рішення комісії мають рекомендаційний характер і подаються ректору або вченій раді університету для ухвалення остаточного рішення. У складі комісії з академічної етики є представники профкому студентів та аспірантів і студентського самоврядування. Під час реалізації ОНП конфліктних випадків не було зафіксовано. Встановлено «Скриньку довіри», аспіранти проінформовані про її наявність та місце розташування. Здобувачі вищої освіти ОНП повідомили, що в разі будь-яких питань або конфліктів вони можуть також звертатись до наукових керівників або гаранта ОНП.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Процедура розроблення, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм наведена в Положенні про освітні програми в СНАУ (2019 р). Розроблено Положення про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і супроводження освітніх програм у СНАУ (2019 р.) ОНП була розроблена у 2016 році. ОНП Ветеринарна медицина переглядалася щороку, відповідні редакції ОНП наведено на сайті. Аспіранти, викладачі та представники роботодавців мають можливість вносити пропозиції щодо ОНП. Перегляд ОНП підтверджується витягами із протоколів засідання вченої ради ФВМ, які оприлюднені на сайті: № 10 від 27 березня 2017 р.; № 8 від 19 березня 2018 р., № 10 від 18 лютого 2019 р.; № 19 від 27 серпня 2020 р. Рішення вченої ради факультету подаються до Вченої ради СНАУ, яка затверджує зміни до ОНП.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Встановлено, що аспіранти долучаються до перегляду ОНП, ними підтверджено врахування результатів їх наукових досліджень під час перегляду змісту фахових дисциплін. Пропозицій щодо формулювання цілей ОНП, програмних результатів навчання, аспіранти присутні на зустрічах з ЕГ, не вносили. До складу проектної групи включено здобувачів вищої освіти, які навчаються на ОНП Ветеринарна медицина. Підтверджений факт проведення опитувань у 2020 р. у гугл-формі на сайті університету щодо задоволеності навчанням на їхніх освітньо-наукових програмах. Переважна кількість опитаних задоволені рівнем наукового керівництва, високо оцінюють дослідницьке середовище університету. Результати анкетувань були розглянуті на засіданні Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СНАУ (від 22.10.2020 року, протокол №1). Також серед здобувачів вищої освіти ОНП проводяться опитування щодо якості викладання навчальних дисциплін, що було підтверджено аспірантами на онлайн-зустрічі з ЕГ. На сайті оприлюднені відскановані анкети аспірантів, проте відсутні узагальнені результати проведеного анкетування. За запитом ЕГ були надані витяги з протоколів засідань кафедр, на яких обговорювалися питання оновлення змісту освітніх компонентів за 2020 р. У наданих витягах із засідань кафедр відсутня інформація про врахування результатів анкетувань щодо якості викладання дисциплін.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Роботодавці залучені до періодичного перегляду ОНП. Факультет ветеринарної медицини регулярно запрошує на щорічне обговорення змін до ОНП представників роботодавців, попередньо надавши їм матеріал для ознайомлення. Підтвердженням є витяги з протоколів розширеного засідання вченої ради ФВМ. Зокрема, під час останнього обговорення ОНП були присутні директор ННЦ «ІЕКВМ», д.вет.н., професор, академік НААН України Стегній Б.Т., директор Сумської регіональної державної лабораторії державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, к.в.н., Коваленко О.І. перший заступник начальника Головного управління Держпродспоживслужби в Сумській області, Лазоренко Є.А та інші. В університеті функціонує експертна рада роботодавців, яка має можливість надавати рекомендації стосовно покращення підготовки здобувачів вищої освіти. На зустрічі з ЕГ був присутній директор Сумської регіональної лабораторії, який є членом експертної ради роботодавців СНАУ. Він повідомив, що під час останнього перегляду ОНП були враховані пропозиції роботодавців, зокрема, збільшено кількість практичних занять з фахових дисциплін, скориговано зміст окремих дисциплін стосовно поглибленого вивчення методів лабораторної діагностики. Також було обговорено необхідність узгодження плану наукової роботи здобувачів у разі виконання наукових досліджень в умовах виробництва. Відгуки роботодавців щодо змісту ОНП розміщено на сайті університету. Позитивний відгук на ОНП Ветеринарна медицина (в редакції 2020 р.) надано директором державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи Гаркавенко Т.О. Керівництвом факультету організуються зустрічі з роботодавцями для обговорення ОНП, що реалізуються на факультеті ветеринарної медицини.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Збір інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОНП здійснюється на рівні факультету ветеринарної медицини. За даною ОНП випуск здійснено вперше у жовтні 2020 р. Встановлено, що переважна більшість випускників працюють за фахом в клініках ветеринарної медицини, в державних лабораторіях ветеринарної медицини тощо. Також деякі здобувачі здійснюють науково-педагогічну діяльність на факультеті ветеринарної медицини СНАУ. На факультеті наявна практика співпраці з випускниками минулих років. Під час зустрічі з роботодавцями та випускниками було з'ясовано, що вони підтримують зв'язок з науково-педагогічними працівниками ФВМ, консультуються з фахових питань, беруть участь у заходах, які проводяться в СНАУ.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

В університеті розроблено Положення про раду із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Сумського національного аграрного університету (2019 р.). Основним призначенням ради є розробка заходів з моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, системи індикаторів, що характеризують стан якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в університеті. У 2020 р. в університеті проведено реорганізацію, створено відділ якості освіти, ліцензування та акредитації, місія якого полягає у забезпеченні високої якості освіти (навчання, викладання, досліджень та адміністрування) в університеті через розбудову, впровадження та постійне удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості. Призначено заступників деканів із забезпечення якості освіти на факультеті, окреслено їх обов'язки. Результати анкетувань аспірантів у 2020 р. були розглянуті на засіданні Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СНАУ (від 22.10.2020 року, протокол №1). Прийнято рішення : провести аналіз наявної наукової та навчальної літератури, що передбачена робочими програмами (силабусами) дисциплін; спільно з гарантами ОНП розробити пропозиції щодо покращення навчально- методичного забезпечення цих дисциплін та рівня обізнаності здобувачів з ресурсами бібліотеки; розробити план інтернаціоналізації факультету, передбачити розвиток програм наукового та навчального обміну для здобувачів, організації стажувань аспірантів, в тому числі на виробництві, міжфакультетських комунікацій, комунікацій з бізнес-середовищем тощо. Попри це було відзначено ряд недоліків і розбіжностей у звіті про самооцінювання (продубльовано кілька питань, неточні посилання, суперечлива інформація) та робочих програмах навчальних дисциплін (відсутність підписів, невідповідність годин навчальному плану, аналогічні теми для вивчення в різних дисциплінах). Було переглянуто робочі програми навчальних дисциплін ОНП за 2020-2021 навчальний рік, більшість вищеперерахованих недоліків усунуто. Проте в деяких програмах відсутня інформація про розподіл балів (Філософія науки, Мікробіологія, вірусологія, епізоотологія, інфекційні хвороби, Ветеринарно-клінічна фармакологія та токсикологія), некоректні літературні джерела (Мікробіологія, вірусологія, епізоотологія, інфекційні хвороби, Ветеринарно-клінічна фармакологія та токсикологія), відсутні підписи (Комунікації в науковому середовищі, Методика та організація підготовки і написання дисертації, Педагогічна практика).

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

За результатами акредитацій, проведених Національним агентством, відділом якості, ліцензування та акредитації сформульовано рекомендації, які оприлюднені на сайті СНАУ. Переважна більшість рекомендацій реалізовано в закладі вищої освіти. Зокрема, проводяться навчання членів проектних груп та груп забезпечення зі спеціальностей щодо розроблення ОП, їх періодичного перегляду, узгодження результатів навчання; посилено контроль на факультетському рівні за процедурами, що віднесені до факультетського рівня відповідальності у системі забезпечення якості: призначено заступників деканів з питань забезпечення якості вищої освіти. Затверджено Положення про порядок визнання в СНАУ результатів навчання, отриманих у неформальній освіті; Положення про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору для забезпечення більш ефективного вибору навчальних дисциплін ; Положення про організацію самостійної роботи студентів та контроль за нею; Положення про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації. Розроблено та обговорюється Положення про опитування щодо якості освітньої діяльності у СНАУ (про організацію опитувань стосовно якості освітнього процесу в університеті, а також аналізу, оприлюднення та впровадження результатів опитування)

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

У закладі вищої освіти впроваджена культура якості, яка сприяє розвитку освітньо-наукової програми. В університеті здійснюються процедури моніторингу якості освітньої діяльності на різних рівнях: на рівні освітньої програми, факультету та університету. Приймаються необхідні управлінські рішення для удосконалення процедур внутрішнього забезпечення якості освіти. Відбувається постійна співпраця з роботодавцями, популяризація академічної доброчесності серед учасників освітнього процесу. Існує постійний діалог між здобувачами вищої освіти, які навчаються на освітньо-науковій програмі та з науково-педагогічними працівниками, адміністрацією ФВМ, представниками відділу аспірантури та докторантури та інших структурних підрозділів університету.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Нормативно-правова база освітнього процесу Сумського НАУ загальнодоступна, достатньо інформативна для усіх учасників ОНП та знаходиться на офіційному сайті ЗВО. Загалом правила та процедури є чіткими та зрозумілими, але слід відмітити, що деякі положення не затверджені та без підписів, наприклад: положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті, стратегія розвитку Сумського національного аграрного університету на 2015-2020 роки. Недостатньо зрозумілою залишається інформація, щодо звітності здобувачів про виконання індивідуальних планів наукової роботи. З'ясовано, що проміжна атестація відбувається два рази на рік на кафедральному засіданні з формуванням витягу з протоколу засідання, в той же час адміністрація ЗВО надає інформацію про звітність аспірантів як на кафедральному засіданні так і на Вченій Раді факультету. На разі відсутні оприлюднені процедури та терміни щодо проміжної атестації здобувачів.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Встановлено, що на даний час сторінка з посиланням <https://science.snau.edu.ua/aspirantura/> яка наведена у відомостях про самооцінювання не містить проєкт освітньої програми для обговорення, однак на сайті ЗВО є інша вкладка - <http://vet.snau.edu.ua/naukova-robota/aspirantura-211/>, де наявний проєкт ОНП 211 «Ветеринарна медицина» та витяги з протоколів засідання Вченої Ради факультету де підтверджується обговорення та переглядання освітньої програми зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Освітня програма за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» наведена на офіційному сайті ЗВО є достовірною, коректною та зрозумілою для всіх учасників ОНП. Також на сайті оприлюднені всі робочі програми обов'язкових дисциплін, проте відсутні окремі анотації або робочі програм деяких вибіркових дисциплін.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

Зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів. Повноцінна підготовка дослідницької діяльності на базі СНАУ та частково за її межами, дисципліни, що читаються передбачають освітню підтримку та напрямок наукових досліджень кожного аспіранта, присутнє забезпечення додатковими можливостями досліджень на базі дослідних установ, клінік та лабораторій Держпродспоживслужби (підтверджено угодами про співпрацю та при спілкуванні з представниками на онлайн-зустрічі, матеріалами публікацій наукових результатів за напрямками досліджень). Освітніми компонентами, які забезпечують поглиблені знання з тематики наукових досліджень здобувачів ОНП є вибіркові дисципліни (Екологічна паразитологія, Мікробіологія, вірусологія, епізоотологія, інфекційні хвороби, Ветеринарно-клінічна фармакологія та токсикологія, Сучасні лікарські засоби для профілактики та лікування хвороб тварин, Сучасні методи діагностики, лікування та профілактики інвазійних хвороб тварин, Сучасні методи діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин). Наукові інтереси аспірантів ОНП Ветеринарна медицина стосуються також акушерської, хірургічної патології тощо. Тому доцільно розширити перелік вибіркових дисциплін для здобувачів ОНП з урахуванням їх затверджених тем дисертаційних робіт.

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

Наукові керівники аспірантів активні дослідники, мають публікації у в Web of Science, Scopus, фахових вісниках, тематики досліджень дотичні напряму досліджень аспірантів, що підтверджується ключовими словами у публікаціях. Було надано інформацію щодо обґрунтування відповідності наукової діяльності аспірантів напрямові досліджень їх наукових керівників.

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до

тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

Аспіранти мають можливість проводити дослідження в умовах лабораторії електронної мікроскопії, лабораторії інноваційних технологій і безпеки та якості продуктів тваринництва, навчально-наукової лабораторії «Ветеринарної фармації», міжфакультетської лабораторії екології, навчально-наукової лабораторії ПЛР-діагностики, міжкафедральної лабораторії бджільництва, інших. Здобувачі вищої освіти мають можливості для стажувань та проведення наукових досліджень на базі ТОВ Бровафарма, ветеринарний центр «Хелз», Інституту ветеринарної медицини НААНУ, Сумської регіональної державної лабораторії. Доступ до усіх об'єктів інфраструктури факультету ветеринарної медицини, фондів бібліотеки та електронних ресурсів є безоплатним та надається усім зацікавленим учасникам освітнього процесу. Для отримання дозволу для роботи у спеціалізованих лабораторіях аспіранти звертаються до завідувачів лабораторій. З'ясовано, що переважна більшість присутніх на зустрічі мали можливість відпрацювати методики та проводити власні наукові дослідження в умовах лабораторій СНАУ. Учасники фокус-груп позитивно оцінювали рівень матеріально-технічного забезпечення ОНП та висловлювали побажання і пропозиції щодо його подальшого удосконалення. Щорічно університетом проводиться дві наукові конференції для студентів, аспірантів та викладачів, на яких здобувачі вищої освіти ОНП мають можливість представити результати наукової роботи. В університеті є науковий журнал Вісник СНАУ серія Ветеринарна медицина, який наразі у стані переєстрації. Здобувачі вищої освіти ОНП підтвердили, що їм оплачуються відрядження для участі в конференціях. Представником профспілкової організації студентів та аспірантів підтверджено факт надання матеріальної допомоги для аспірантів для оплати за публікації наукових статей.

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

У СНАУ є окремий відділ міжнародних зв'язків, створений для координації міжнародної співпраці. Університет є офіційним партнером міжнародної мережі університетів країн Причорномор'я та Східного Середземномор'я BSEMAN, Вишеградської спілки університетів та Міжнародної партнерської мережі з аграрного менеджменту, має значну кількість міжнародних партнерських зв'язків (більше 90 договорів з освітніми та науковими установами з 25 країн світу). Укладена угода з Хенанським інститутом науки і технологій про можливість спільної підготовки здобувачів вищої освіти. Здобувачі ОНП «Ветеринарна медицина» в СНАУ беруть участь у міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, мають публікації у міжнародних журналах. Викладачі ОНП мають сертифікати та дипломи, що підтверджують рівень знання англійської мови. Здобувачі вищої освіти мають можливість в університеті відвідувати курси з вивчення англійської мови.

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

Наукові керівники здобувачів є активними дослідниками, які результати своїх наукових робіт систематично публікують у вітчизняних та закордонних виданнях, зокрема тих, що входять до Scopus та Web of Science. Проводяться наукові дослідження в рамках науково-дослідних робіт, зокрема, д.вет.н., професор Фотіна Г. А та д.вет.н., професор Нагорна Л.В. є співвиконавцями теми - «Регулювання якості та безпечності продукції тваринництва на основі розробки інноваційних методів та систем контролю інфекційних захворювань тварин» (номер державної реєстрації 0118U004465), яка фінансується за кошти державного бюджету; д.в.н., професор Краєвський А.Й є науковим керівником НДР «Вивчення клітинних, біохімічних та молекулярно-генетичних механізмів розвитку інфекційних захворювань, метаболічних порушень та імунокомпенсаторних процесів протидії біотичних та абіотичних факторів за акушерсько-гінекологічної, андрологічної та імунокомпенсаторних процесів протидії біотичних та абіотичних факторів за акушерсько-гінекологічної, андрологічної та хірургічної патології в тварин» (номер державної реєстрації 0116U005121); к.вет.н., професор Зон Г.А є науковим керівником НДР «Удосконалення методів ранньої діагностики і лікувально-профілактичних заходів для запобігання емерджентних та економічно значущих хвороб тварин» (0118U100371). Один з наукових керівників, Петров Р.В. брав участь у міжнародному проєкті (спільно з Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (ФАО) та Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР)) «Попередження ризику поширення африканської чуми свиней та підвищення рівня поінформованості в Україні (Фаза II)».

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

Академічна доброчесність Сумського НАУ регламентується низкою нормативно-правових документів: Кодексом академічної доброчесності, Кодексом академічної етики, положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ, Положенням про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність. Всі наукові роботи аспірантів та їх наукових керівників проходять обов'язкову перевірку на наявність плагіату за допомогою програм StrikePlagiarism та Unicheck. Результатами онлайн зустрічей зі здобувачами, академічним персоналом та адміністрацією ЗВО підтверджує, що рівень обізнаності щодо процедур дотримання академічної доброчесності є достатньо високим. Будь-яких конфліктних ситуацій час реалізації ОНП 211 «Ветеринарна медицина» не було. Крім того, постійно проводяться освітні заходи, вебінари, проте навчальні проєкти щодо роз'яснення основних принципів академічної доброчесності серед них не проводили, як і опитувань щодо дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Забезпечити іноземним аспірантам більш широкі можливості для вивчення української мови; ввести до складу ради молодих вчених представників від іноземних здобувачів. Проінформувати аспірантів про можливості впливу на програму та більш активно залучати їх до перегляду ОНП Ветеринарна медицина.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Розробити логістичні схеми з дисциплін, в яких коротко буде зазначено вибіркова чи обов'язкова дисципліна, компетентності, що вона забезпечує та спосіб їх досягнення; збільшити кількість вибірових дисциплін з урахуванням тематики дисертаційних досліджень аспірантів та оприлюднити їх анотації на сайті закладу; більш активно інформувати здобувачів ОНП про процедуру та терміни вибору навчальних дисциплін; додати до обов'язкових освітніх компонентів дисципліну для забезпечення фахової компетентності з ОНП; запропонувати іноземним здобувачам додаткові курси для вивчення української мови, або збільшити кількість кредитів для дисципліни Українська мова.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Надавати більше інформації здобувачам про неформальну освіту. Оприлюднити програму вступних випробувань для вступників-іноземців англійською мовою та розмістити її у вкладинці Аспірантура факультету 211 «Ветеринарна медицина».

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Розробити логістичні схеми з дисциплін, в яких коротко буде зазначено вибіркова чи обов'язкова дисципліна, компетентності, що вона забезпечує та спосіб їх досягнення; переглянути робочі програми (силабуси) з дисциплін «Епізоотологія та інфекційні хвороби», «Мікробіологія, вірусологія, епізоотологія, інфекційні хвороби»; включити тему щодо біобезпеки та біозахисту під час роботи в лабораторіях ветеринарної медицини. Рекомендуємо у подальшому більш уважно формувати робочі програми освітніх компонентів, оскільки вони виконують важливу роль у інформуванні здобувачів вищої освіти Загалом відповідає критерію 4. Недоліки не є суттєвими і можуть бути легко усунені.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Більш уважно формувати робочі програми освітніх компонентів, оскільки вони виконують важливу роль у інформуванні здобувачів вищої освіти; формувати графік навчального процесу для здобувачів СВО Доктор філософії у розрізі курсів, спеціальностей, наборів (осінніх і весняних), яким будуть передбачені періоди теоретичного навчання, проведення контрольних заходів, проміжної атестації тощо; оприлюднити на сайті процедуру проміжної атестації, вимоги до звітування аспірантів; проводити анонімні опитування серед здобувачів ОНП для виявлення фактів порушення академічної доброчесності; оприлюднити на сайті порядок перевірки дисертаційних робіт здобувачів галузі знань 21 Ветеринарна медицина у комісії з питань біоетики, яка проводить експертизу наукових досліджень, здійснює контроль та аналіз роботи з лабораторними тваринами щодо гуманного поводження з ними та їх раціонального використання в експериментах та провести роз'яснювальну роботу серед здобувачів вищої освіти ОНП.

Критерій 6. Людські ресурси

Оприлюднити рейтинг викладачів факультету ветеринарної медицини та більш активно залучати представників роботодавців до аудиторних занять, що є необхідним для підвищення якості освіти для аспірантів.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Поповнити електронний репозитарій СНАУ авторефератами дисертацій, навчально-методичними матеріалами для аспірантів. Розробити логістичні схеми з біобезпеки для лабораторій СНАУ. Оновити навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів ОНП Ветеринарна медицина. Більш ефективно інформувати здобувачів вищої освіти про сервіси інформаційного порталу університету (розклад, успішність, електронний журнал тощо). Продовжувати вдосконалювати матеріально-технічне забезпечення для більш ефективної реалізації ОНП Ветеринарна медицина. Вдосконалювати умови для забезпечення можливостей навчання в університеті осіб з особливими освітніми потребами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Інформувати аспірантів про можливості впливу на програму та більш активно залучати їх до перегляду ОНП. Оприлюднювати на сайті узагальнені результати анкетувань щодо якості викладання дисциплін. Більш уважно формувати, погоджувати та затверджувати робочі програми навчальних дисциплін, оскільки вони виконують

важливу інформативну роль для всіх учасників освітнього процесу. Проводити анонімні опитування серед здобувачів ОНП для виявлення фактів порушення академічної доброчесності.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Переглянути наявні на сайті документи та оприлюднити їх затвердженими та підписаними. Анотації всіх вибіркових дисциплін повинні бути на сайті для того, щоб здобувач міг вільно обирати дисципліну, попередньо ознайомившись з нею. Оприлюднити процедури та терміни щодо проміжної атестації аспірантів та донести цю інформацію всім учасникам освітнього процесу.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Оприлюднити на сайті процедуру проміжної атестації, вимоги до звітування аспірантів; проводити анонімні опитування серед здобувачів ОНП для виявлення фактів порушення академічної доброчесності; активізувати діяльність щодо участі здобувачів у програмах міжнародної академічної мобільності; розширити перелік вибіркового дисциплін для урахування напрямів наукових досліджень здобувачів ОНП.

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ЯКУБЧАК ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА